

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

**на тему «Структура системи оцінки та підвищення фінансової стійкості
промислових підприємств»**

здобувача наукового ступеня доктора філософії

Рачинського Олександра Васильовича

з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки

за спеціальністю 051 – Економіка

Публічна презентація проведена на спільному засіданні кафедр «Економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі» та «Міжнародних економічних відносин» 29 серпня 2024 року, протокол № 2, в онлайн форматі (запис додається).

В результаті аналізу опрацювання теоретичних та практичних положень дисертаційного дослідження, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації, результатів виконання здобувачем освітньо-наукової програми, а також за підсумками проведення фахового семінару визначено наступне.

1. Актуальність теми дослідження. Здобувач переконливо обґрунтовує важливість та нагальність наукового опрацювання питань, що є предметом його дослідження, висвітлюючи зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями у відповідній галузі знань шляхом критичного аналізу з визначенням сутності наукового завдання. Зокрема, здобувач звертає увагу на таке.

В сучасних ринкових умовах функціонування промислових підприємств, великого значення набуває забезпечення стійкості ведення фінансово-господарської діяльності, адже з'являються все нові труднощі, пов'язані із введенням воєнного стану, інтеграційними процесами в економіці країни, нестабільністю процесів господарювання тощо. Фінансова стійкість як складова загальної стійкості господарюючого суб'єкта є показником, що характеризує стан підприємства, можливості його розвитку, здатності забезпечити виконання поставлених цілей, рівень його

конкурентоспроможності. Вітчизняні промислові підприємства за умов функціонування в рамках СОТ інтегрувалися до світової економіки, що розкриває великі можливості, надає переваги для розвитку міжнародного бізнесу й можливість зростання експортного потенціалу та, водночас, вимагає й вирішення багатьох проблем. Важливе значення має визначення специфіки проведення оцінювання фінансової стійкості підприємств за сформованими критеріями, що надасть можливість розкрити поточний фінансовий стан та упорядкувати напрями забезпечення стійкого фінансового стану в довгостроковій перспективі.

Зважаючи на чималий науковий доробок зарубіжних й вітчизняних практиків та вчених, із врахуванням змін умов ведення бізнесу потребують подальших ґрунтовних досліджень питання щодо формування концептуальних основ забезпечення фінансової стійкості, ліквідності та фінансової стабільності саме промислових підприємств, які впливають на розвиток економіки країни.

З огляду на вищезазначене дисертаційне дослідження Рачинського О.В. «Структура системи оцінки та підвищення фінансової стійкості промислових підприємств», має як теоретичний так і практичний характер, є своєчасним і актуальним.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація Рачинського О.В. виконана відповідно до планів науково-дослідних робіт Хмельницького національного університету в межах науково-дослідної теми: «Моделювання інноваційного ресурсного потенціалу в стратегіях безпечного розвитку підприємств малого та середнього бізнесу» (номер держреєстрації 0120U102123), де автором досліджено методи забезпечення фінансової стійкості та стабільності промислового підприємства в умовах глобалізації бізнесу та світогосподарських зв'язків.

Сукупність теоретико-методологічних положень та результатів, представлених у дисертації, дозволяє зауважити, що її виконання є важливою складовою частиною цих науково-дослідних робіт.

3. Наукова новизна отриманих результатів. Представлені в дисертації положення, концептуальні засади, структура, постановка завдань та їх вирішення, узагальнені висновки є результатом реалізації авторських ідей і самостійно виконаної наукової праці. У роботі обґрунтовано низку

концептуальних положень, узагальнень та висновків, які відповідають критеріям наукової новизни, зокрема:

вперше:

– сформовано структуру системи оцінки та підвищення фінансової стійкості машинобудівних підприємств, яка ґрунтується на організаційно-методичній та функціонально-інформаційній підсистемах, включає ряд концептуальних принципів, цілей, завдань, інструментарію, які на основі застосування комплексного методичного підходу до оцінки фінансового стану, дозволяють вчасно виявити фінансові ризики, ймовірність банкрутства, здійснити оцінку ліквідності із забезпеченням напрямів реалізації бізнес-орієнтирів щодо покращання фінансового стану та ведення фінансово-господарської діяльності;

удосконалено:

– категорійний апарат щодо визначень понять «фінансової стабільності» як процесу взаємодії складових системи управління в контексті стратегії розвитку, стану збалансованості ресурсно-фінансового забезпечення із реалізацією поточних та стратегічних цілей розвитку та «фінансової стійкості» як багатофакторної категорії оптимізації фінансового стану за умови впровадження (удосконалення) системи її оцінки та підвищення, що на відміну від існуючих підходів передбачає врахування специфіки управління та оцінювання фінансової стійкості підприємства за умов посиленої конкуренції, а також частих змін в ринковому бізнес-оточенні функціонування у залежності від рівня посилення інтеграційних процесів в рамках СОТ;

– концептуальні основи процесів формування оцінки фінансової стійкості промислового підприємства, які, на відміну від існуючих, ґрунтуються на комплексному підході до її проведення, деталізації елементів оцінювання (наявності адаптивної системи індикативних параметрів), виокремленні рівнів управління фінансовою стійкістю, інструментарію та критеріїв забезпечення фінансової стійкості підприємства в контексті економічної стабільності за умов функціонування в СОТ;

– науково-методичні підходи щодо реалізації інтегрованих (комплексних) напрямів та послідовності забезпечення фінансової стійкості та ліквідності підприємств, які, на відміну від існуючих, цілеспрямовані на досягнення економічної стабільності і фінансової рівноваги господарюючого

суб'єкта за умови управлінської орієнтації послідовності дій та впровадження запропонованої підсистеми управління фінансовими ризиками шляхом опрацювання інформаційної бази різновекторного спрямування;

– концептуальний контур (профіль) реалізації бізнес-орієнтирів підвищення фінансової стійкості машинобудівного підприємства, в якому, на відміну від існуючих, згруповано основоположні управлінські процеси в розрізі внутрішнього та зовнішнього профілю функціонування, які базуються на адаптаційних фінансових механізмах, інтегрованості в систему менеджменту, удосконаленні підходів до фінансового прогнозування та планування із використанням антикризового інструментарію фінансового управління, відповідно до моделі його впливу на забезпечення фінансової стійкості підприємства;

набули подальшого розвитку:

– процеси систематизації внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на фінансову стійкість машинобудівних підприємств, які, на відміну від існуючих, надають можливість диференціювати серед сукупності груп фактори значної вагомості, позитивної чи негативної спрямованості та удосконалити управлінські підходи до оцінювання впливу кожного фактора на фінансовий стан із метою пришвидшення реалізації сформованих напрямів підвищення фінансової стійкості в системі управління підприємством;

– науково-методичні основи до побудови концептуальної моделі структуризації та розрахунку показників фінансової стійкості машинобудівних підприємств, яка, на відміну від існуючих, складається із таких інструментально-оціночних складових як: визначення фінансової стабільності та рівноваги, визначення діагностики можливого банкрутства, порогу рентабельності, запасу фінансової стійкості машинобудівних підприємств та сформованої структурної архітектури показників фінансової стійкості, яка забезпечує прийняття ефективних управлінських рішень в контексті підвищення фінансового стану (потенціалу) в повоєнний період;

– засади інформаційно-аналітичної складової управлінських процесів забезпечення та підвищення фінансової стійкості машинобудівного підприємства, які, на відміну від існуючих, функціонально посилюють ефективність впровадження (запропонованої) системи оцінки фінансової

стійкості, комунікаційні зв'язки підсистем управління, а також забезпечують реалізацію поточних та стратегічних орієнтирів розвитку діяльності підприємства.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає у тому, що теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи, що розкривають зміст системи оцінки та підвищення фінансової стійкості промислових підприємств доведені до рівня їх практичного застосування машинобудівними підприємствами. Побудована структура системи оцінки та підвищення фінансової стійкості машинобудівних підприємств, яка ґрунтується на організаційно-методичній та функціонально-інформаційній підсистемах дозволяє вчасно виявити фінансові ризики, ймовірність банкрутства, здійснити оцінку ліквідності із забезпеченням напрямів реалізації бізнес-орієнтирів.

5. Використання результатів роботи. Отримані результати дисертаційного дослідження у вигляді практичних рекомендацій апробовані Хмельницькою обласною організацією Спілки економістів України та рекомендовані для практичного використання підприємствам машинобудівної промисловості, а також знайшли практичне застосування у діяльності ПАТ «Барський машинобудівний завод», ПрАТ «Калинівський машзавод», ПАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», ПрАТ «Маяк», ТОВ «Плазматек».

Науково-практичні рекомендації на основі сформованих теоретико-методичних висновків використовують в навчальному процесі Хмельницького національного університету при викладанні таких дисциплін як «Фінанси», «Фінансовий менеджмент», «Економіка підприємств».

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі. Дисертаційна робота Рачинського О.В. є одноосібно проведеним науковим дослідженням, в якому викладено авторський підхід до формування теоретичних, науково-методичних, практичних засад та рекомендацій щодо вирішення поставленого завдання – формування структури системи оцінювання та підвищення фінансової стійкості машинобудівних підприємств.

Основні положення дисертаційної роботи, наукові результати, висновки, пропозиції та рекомендації, які виносяться на захист, опубліковані

у фахових наукових виданнях. З наукових праць у дисертаційній роботі використані ідеї та положення, запропоновані лише особисто автором.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі Міжнародних економічних відносин Хмельницького національного університету, науковий керівник доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Нижник Віктор Михайлович.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Рачинського Олександра Васильовича є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертаційна робота характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення. Стиль викладення в дисертації матеріалів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття. Дисертаційне дослідження відповідає обраній темі, розкриває її та підтверджує, що автором вирішено поставлені у роботі завдання.

7. Перелік публікацій за темою дисертації. Аналіз наукових публікацій, повноти опублікування результатів дисертації та особистого внеску здобувача, засвідчив, що результати дослідження, які викладені в дисертаційній роботі, повною мірою відображають основні положення та висновки роботи, доповідалися та обговорювалися на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

За темою дисертаційної роботи опубліковано 19 наукових праць загальним обсягом 5,24 друк. арк., у тому числі 8 статей обсягом 3,07 друк. арк. у фахових наукових виданнях та виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, 2 статті у зарубіжних періодичних наукових виданнях обсягом 0,76 друк. арк. та 9 публікацій у наукових збірниках тез і матеріалах конференцій обсягом 1,41 друк. арк.

Список публікацій здобувача за темою дисертації:

а) в яких опубліковані основні наукові результати:

у вітчизняних та закордонних виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз даних:

1. Рачинський О. В. Features of assessing the financial stability of enterprises (Особливості оцінювання фінансової стійкості підприємств).

Innovative Solutions In Modern Science. New York. 2021. № 7(51). С. 5–16 (0,39 друк. арк.).

2. Рачинський О. В. Improvement of the financial firmness management system of industrial enterprises (Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю промислових підприємств). International Scientific Journal (Journal «Economics & Education»). Riga. 2021. Vol. 6, Issue 3. P. 30–34 (0,37 друк. арк.).

у наукових фахових виданнях України:

3. Рачинський О. В. Побудова структури системи оцінки та підвищення фінансової стійкості промислових підприємств. Науковий журнал «Причорноморські економічні студії». 2023. Вип. 84. С. 90–94 (0,37 друк. арк.). Індукується і реферується в базах даних: Index Copernicus, Google Scholar, НБУ ім. В. І. Вернадського.

4. Рачинський О. В. Напрями зміцнення фінансової стійкості вітчизняних підприємств за умов функціонування в СОТ. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету : зб. наук. пр. Серія: Економіка і менеджмент. 2022. Вип. 52. С. 90–95 (0,41 друк. арк.). Індукується і реферується в базах даних: Index Copernicus, Google Scholar,

5. Рачинський О. В. Чинники впливу на покращення фінансово-господарської діяльності підприємств машинобудування. Проблеми системного підходу в економіці : зб. наук. пр. 2022. Вип. 2 (88). С. 67–71 (0,4 друк. арк.). Індукується і реферується в базах даних: Index Copernicus, Google Scholar, Crossref DOI.

6. Рачинський О. В. Аналіз факторів впливу на фінансову стійкість машинобудівних підприємств. Науковий економічний журнал «Інтелект ХХІ». 2020. № 6. С. 96-99 (0,36 друк. арк.). Індукується і реферується в базах даних: Index Copernicus; Google Scholar; Vernadsky National Library; Crossref; OUCI.

7. Рачинський О. В. Методичне забезпечення оцінки рівня ліквідності підприємства. Наук погляд: економіка та управління. 2019. № 4 (66). С. 68–73 (0,38 друк. арк.). Індукується і реферується в базах даних: Index Copernicus; Google Scholar.

8. Рачинський О. В. Базові аспекти формування системи оцінки фінансової стійкості промислових підприємств. Науково-виробничий журнал «Бізнес навігатор». 2019. № 6(55). С. 115–118 (0,35 друк. арк.). Індукується і

реферується в базах даних: Index Copernicus, Google Scholar, Crossref; Open Ukrainian Citation Index.

9. Рачинський О. В. Дефініція наукових поглядів щодо поняття «фінансова стійкість підприємства». Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 2. С. 226–228 (0,38 друк. арк.). Індукується і реферується в базах даних: Index Copernicus, Google Scholar, Index PИHЦ, НБУ ім. В. І. Вернадського.

10. Рачинський О. В. Методи забезпечення фінансової стійкості в системі управління підприємством. Моделювання регіональної економіки. Збірник наукових праць. 2018. № 1 (31). С. 329–337 (0,42 друк. арк.).

б) які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

11. Рачинський О. В. Автоматизація процесів оцінювання фінансової стійкості машинобудівних підприємств. Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права в умовах сучасних викликів : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (16 грудня 2023 р., м. Ізмаїл). – Ізмаїл : ЦФЕНД, 2023. – С. 22–23 (0,12 друк. арк.).

12. Рачинський О. В. Аналіз методів підвищення фінансової стійкості підприємства. Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку і права в Україні та світі : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (15 червня 2022 р., м. Полтава). – Полтава : ЦФЕНД, 2022. – С. 16–17 (0,14 друк. арк.).

13. Рачинський О. В. Інформаційне забезпечення системи оцінки фінансової стійкості підприємства. Економіка, фінанси, облік та право: проблеми та перспективи розвитку : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. (17 листопада 2021 р., м. Полтава): у 2 ч. Полтава : ЦФЕНД, 2021. Ч. 1. – С. 15–16 (0,13 друк. арк.).

14. Рачинський О. В. Напрями підвищення платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємств. Менеджмент, аудит і фінанси: стан, перспективи та розвиток : зб. тез наук. робіт учасників Всеукраїнської наук.-практ. конф. (13 листопада 2021 р., м. Одеса) / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». – Одеса : ЦЕДР, 2021. – С. 40–44 (0,19 друк. арк.).

15. Рачинський О. В. Структуризація показників фінансової стійкості машинобудівних підприємств. Сучасні аспекти розвитку міжнародних

економічних відносин і світового господарства : матеріали доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (12-13 листопада 2021 р., м. Ужгород) / За заг. ред. : М. М. Палінчак, В. П. Приходько, В. В. Химинець та ін. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – С. 91–95 (0,17 друк. арк.).

16. Рачинський О. В. Теоретико-методологічні аспекти прогнозування фінансового стану підприємства. Бізнес, цифрові інновації, підприємництво: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (6 листопада 2021 р., м. Запоріжжя) / Східноукраїнський інститут економіки та управління. – Запоріжжя : ГО «СІЕУ», 2021. – С. 68–72 (0,18 друк. арк.).

17. Рачинський О. В. Заходи з підвищення фінансової стійкості машинобудівних підприємств. Сучасні тенденції трансформації регіональної економіки : матеріали наук.-практ. конф. (30 жовтня 2021 р., м. Дніпро). – Дніпро : НО «Перспектива», 2021. – С. 39–43 (0,17 друк. арк.).

18. Рачинський О. В. Екзогенні та ендогенні фактори впливу на економічну стійкість підприємства. Стабілізація ринкової трансформації економіки: теорія, організація та методика : зб. тез наук. робіт учасників Міжнар. наук.-практ. конф. для студентів, аспірантів та молодих учених (21 грудня 2019 р., м. Київ). – Київ : Аналітичний центр «Нова Економіка», 2019. – С. 64–66 (0,16 друк. арк.).

19. Рачинський О. В. Економічний зміст фінансової стійкості промислових підприємств. Економічна система країни в контексті міжнародного співробітництва: стан та перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (31 серпня 2019 р., м. Львів). – Львів : ЛЕФ, 2019. – С. 99–101 (0,15 друк. арк.).

ВВАЖАТИ,

що дисертаційна робота Рачинського Олександра Васильовича «Структура системи оцінки та підвищення фінансової стійкості промислових підприємств», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради Закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми Хмельницького національного університету зі спеціальності 051 – Економіка.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

дисертаційну роботу «Структура системи оцінки та підвищення фінансової стійкості промислових підприємств», подану Рачинським Олександром Васильовичем на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту.

Головуючий публічної презентації
спільного засідання кафедр
«Економіки, аналітики, моделювання
та інформаційних технологій в бізнесі»
та «Міжнародних економічних відносин»
доктор економічних наук, професор

Дмитро ВАСИЛЬКІВСЬКИЙ

